

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
OPĆINA GRAČANICA**

PREDLAGAČ

Općinski načelnik

RAZMATRA

Općinsko vijeće

**Izveštaj o provedenim poticajnim mjerama u
poljoprivredi i njihovim efektima u 2017. godini
na području općine Gračanica**

OBRAĐIVAČ

Služba za poduzetništvo,
lokalni razvoj i finansije

Gračanica, maj 2018. godine

Izvještaj o provedenim poticajnim mjerama u poljoprivredi i njihovim efektima u 2017. godini na području općine Gračanica

Zakonom o poljoprivredi ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 88/07, 4/10 i 7/13) definisane su mjere kojima se realizuju ciljevi poljoprivredne politike u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ove mjere se, s obzirom na područje djelovanja, dijele na mjere:

- tržišno-cjenovne politike,
- strukturne politike,
- zemljišne politike i
- mjere novčanih podrški u poljoprivredi.

Mjere novčanih podrški u poljoprivredi su novčana sredstva iz budžeta koja imaju za cilj podršku poljoprivrednoj proizvodnji i razvoju sela. Novčane podrške u sklopu mjera podrške proizvodnji provode se kroz model poticaja proizvodnji, a plaćanja u sklopu mjera strukturne politike provode se kroz: model kapitalnih ulaganja, model ruralnog razvoja, model podrške dohotku i model ostalih vrsta podrški.

Novčane podrške koje se dodjeljuju kroz model poticaja proizvodnji su transferna plaćanja, koja kao dodatni iznos (premiju) dobijaju poljoprivredni proizvođači po jedinici robne proizvodnje određenih proizvoda ili po jedinici proizvodnih kapaciteta (površini pojedinih kultura i grlu određenih vrsta stoke). One imaju zadatak da stimulišu proizvodnju određenih proizvoda koji imaju strateško značenje (osnovni prehrambeni proizvodi), kao i proizvode od posebne važnosti (autohtone pasmine stoke, rijetke sorte pojedinih vrsta bilja i sl.), zatim da omoguću realizaciju onih proizvoda čiji su troškovi proizvodnje iznad tržišnih cijena i usklade kupovno sposobnu potražnju potrošača i otkupne cijene pojedinih proizvoda.

Izbor prioriteta za novčanu podršku korisnicima prava-poljoprivrednim gazdinstvima, novčani iznosi za pojedine vrste podrški i uslovi koje moraju ispunjavati poljoprivredna gazdinstva da bi ostvarila pravo na novčanu podršku, definisani su Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 42/10, u daljem tekstu: Federalni zakon) i Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 8/14 i 2/16, u daljem tekstu: Kantonalni zakon) i podzakonskim aktima donesenim na osnovu navedenih zakona.

I Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: federalna podrška)

Novčane podrške iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine realizovane su u skladu sa Federalnim zakonom, Programom utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava „Subvencija privatnim preduzećima i poduzetnicima-Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2017. godinu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 24/17 i 97/17; u daljem tekstu Federalni program), Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 60/14, 75/14 i 76/16), Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 32/17 i 55/17) i Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 86/16 i 90/17).

Novčane podrške u sklopu mjera poticanja proizvodnje realizovane su kroz model poticaja proizvodnji, dok su novčane podrške u sklopu mjera strukturne politike realizovane kroz model ostalih vrsta podrške i model kapitalnih ulaganja. Za realizaciju ostalih modela iz mjera strukturne politike: model ruralnog razvoja i model podrške dohotku nedostajala su finansijska sredstva.

Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji propisani su opći i posebni uvjeti koje moraju ispuniti fizička i pravna lica (u daljem

tekstu: klijenti) za ostvarenje prava na novčanu podršku u oblasti biljne i animalne proizvodnje, propisana potrebna dokumentacija i obrasci, način isplate, te nadzor i kontrola. Zahtjeve za ostvarenje novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji klijenti podnose Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Kantonalno ministarstvo).

Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarivanja novčane podrške po modelu kapitalnih ulaganja propisani su opći i posebni uslovi koje moraju ispuniti klijenti za ostvarenje prava na novčanu podršku po modelu kapitalnih ulaganja, kao jednog od modela plaćanja u sklopu mjera strukturne politike. Zbog nedostatka novčanih sredstava ova mjera se provodila samo kroz regresiranje kamata na kredite za kapitalna ulaganja, za što je Programom prvobitno bio planiran iznos od 2.300.000 KM. Međutim, Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima - poticaj za poljoprivredu" na ovoj poziciji utvrđen je iznos 0,00 KM, tako da ova mjera nije realizovana.

Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi propisani su opći i posebni uslovi koje moraju ispuniti klijenti za ostvarenje prava na novčanu podršku po modelu ostalih vrsta podrški, potrebna dokumentacija i obrasci, način isplate, te obaveze klijenata. Kroz ovaj model finansirane su sljedeće vrste podrški: sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji, sufinansiranje stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajмова, realizacija projekata od značaja za Federaciju BiH, organizovanje poljoprivrednika (zadruga, udruženja i saveza), sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za poljoprivredni sektor, sufinansiranje troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje i sufinansiranje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda orijentisanih za izvoz.

Zahtjeve za ostvarenje novčane podrške po modelu kapitalnih ulaganja i modelu ostalih vrsta novčanih podrški klijenti su podnosili Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

Kao i prethodne godine, i Programom za 2017. godinu propisano je da fizička lica mogu ostvariti novčanu podršku samo do iznosa od 6.000,00 KM, dok za obrte i pravna lica nije propisana ograničavajuća visina novčane podrške, osim za pojedine proizvodnje, gdje je iznos novčane podrške bio limitiran obimom poljoprivredne proizvodnje koja se potiče. Ova mjera je donešena, s ciljem poticanja samozapošljavanja i zapošljavanja u poljoprivredi, a u skladu sa odredbama Programa sufinansiranja samozapošljavanja i zapošljavanja u oblasti poljoprivrede i na osnovu Odluke Vlade Federacije BiH.

Zajedno sa mjerom iz Kantonalnog programa koja je uvedena 2014. godine, a koja predviđa novčanu podršku po jedinici mjere uvećanu za 20% za obrte kojima je poljoprivreda osnovna djelatnost, ova mjera je na području Kantona rezultirala registrovanjem znatno većeg broja obrta, pa time i zapošljavanjem određenog broja poljoprivrednih proizvođača, kako u novoregistrovanim, tako i u postojećim obrtima.

Tako je u 2013. godini broj obrta upisanih u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata iznosio 17, u 2014. godini 38, u 2015. godini 44, u 2016. godini 78, a u 2017. godini 88 obrta.

U tabeli br. 1 prikazane su vrste podrški koje su u okviru pojedinih modela poticane u 2017. godini iz Budžeta Federacije sa iznosom novčane podrške po jedinici mjere i iznosom odobrene podrške za općinu Gračanica.

Tabela broj 1. Poticaji iz Budžeta Federacije BiH u 2018.godini

r/b	Vrsta proizvodnje	Ostvarena novčana podrška (KM)	KM/jedinici mjere
A	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI		
A/1	Biljna proizvodnja		
A/1-1	Proizvodnja ratarskih i povrtlarskih kultura		
1	Hljebna žita	11.647,50	550/ha
2	Stočna žita (ječam, tritikale)	10.205,00	350/ha
3	Krmno bilje (silažni kukuruz)	53.721,57	300/ha
4	Uljarica	800,00	400/ha
5	Heljda	0,00	400/ha
6	Ljekovito i aromatično bilje	0,00	600/ha
7	Povrće	15.021,80	2.000/ha
8	Grožđe i masline	0,00	900/ha
9	Voće	0,00	900/ha
10	Duhan	0,00	1.500/ha
A/1-2	Proizvodnja sjemena		
11	Proizvodnja sjemena strnih žitarica	0,00	1.000/ha
12	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	0,00	1.000/ha
13	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	0,00	2.100/ha
14	Proizvodnja sjemena krompira (sjeme i sorte reprodukcije)	0,00	1.700/ha
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala iz grupa		
15	Jabučastih, koštičavih i jezgrastih vrsta voća	0,00	0,45/kom
16	Jagodičastih vrsta voća	0,00	0,30/kom
17	Sadnice vinove loze	0,00	0,45/kom
	UKUPNO BILJNA PROIZVODNJA	91.395,87	
A/2	Animalna proizvodnja		
A/2-1	Govedarska proizvodnja		
1	Svježe kravlje mlijeko	898.614,84	0,28/l
2	Mliječne krave u sistemu otkupa mlijeka	70.442,00	100/grlu
3	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	291.000,00	450/grlo
3a	Goveđe meso-tov junadi od teladi iz uvoza	0,00	250/grlo
4	Rasplodna stoka-rasplodne junice	107.259,00	450/grlo
5	Goveda u sistemu krava -tele	00,00	450/grlo
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja		
6	Svježe ovčije mlijeko	0,00	0,30/l

7	Svježe kozije mlijeko	0,00	0,30/l
8	Rasplodna stoka-ovce	89.590,00	35/grlo
9	Rasplodna stoka-koze	0,00	35/grlu
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja		
10	Svinjsko meso-tov svinja	0,00	60/grlo
11	Rasplodna stoka-krmače	0,00	150/grlo
A/2-4	Peradarska proizvodnja		
12	18-sedmičnih pilenki	8.193,50	0,35/kljun
13	Matična jata- pilenke teških roditeljskih linija	30.000,00	1,20/kljun
14	Matična jata-pilenke lahkih roditeljskih linija	0,00	1,20/kljun
A/2-5	Pčelarska proizvodnja		
15	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	0,00	15/košnica
A/2-6	Ribarska proizvodnja		
16	Slatkovodna riba	0,00	1,25/kg
17	Morska riba	0,00	1,25/kg
	UKUPNO ANIMALNA PROIZVODNJA	1.495.099,34	93,44
C	MODEL KAPITALNIH ULAGANJA		
1	Regres kamata na kredite za kapitalna ulaganja	0,00	
E	MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI		
1	Sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	0,00	
2	Sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara	0,00	
3	Sufinansiranje izlaganja na privrednim manifestacijama od značaja za poljoprivredni sektor	1.245,25	projekat
4	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruga	0,00	
5	Sufinanciranje uvođenja i certificiranja standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	12.109,50	projekat
	UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI	13.354,75	
	UKUPNO A+C+E	1.599.849,96	

Iznosi novčanih podrški po jedinici podrške u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu ostali su uglavnom isti.

Kantonalno ministarstvo je vršilo obradu zahtjeva za novčanu podršku iz federalnog budžeta, te nakon obrade i provjere dostavljene dokumentacije i utvrđivanja činjeničnog stanja na terenu, vršilo obračun novčanih podrški za klijente čiji su zahtjevi blagovremeni, osnovani i potpuni i prosljeđivalo ih Federalnom ministarstvu na nadležno postupanje.

Jedan od općih uvjeta za ostvarivanje prava na novčanu podršku je upis klijenata, odnosno podnosioca zahtjeva u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata. U navedene registre Općine Gračanica upisano je 2.399 poljoprivrednih gazdinstava sa područja naše općine i to 2.281 porodičnih gazdinstava i 118 pravnih subjekata od čega 22 privredna društva, 3 zadruge, 89 obrtnika, 2 udruženja i 2 ostali pravni subjekti.

U okviru biljne proizvodnje u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu broj zahtjeva se neznatno smanjio, a u okviru animalne proizvodnje došlo je do povećanja broja zahtjeva kod svih vrsta proizvodnji. Dio zahtjeva je odbijen nakon što je konstatovano da klijent ne ispunjava propisane uslove, a dio zahtjeva koje su podnijela fizička lica odbijen je zbog prekoračenja limita od 6.000 KM.

Ukupna federalna podrška za općinu Gračanica u 2017. godini iznosi 1.599.849,96 KM što je 12% sredstava za Tuzlanski kanton. Sa ovim iznosom naša općina zauzima četvrto mjesto na kantonu, a općine koje se nalaze ispred su Kalesija, Gradačac i Živinice i to zahvaljujući većim količinama proizvedenog i otkupljenog svježeg kravljeg mlijeka.

Kada su u pitanju pojedinačne proizvodnje, najveći iznos novčane podrške odobren je u proizvodnji svježeg kravljeg mlijeka i iznosi 898.614,84KM, odnosno 56,17 % od ukupno odobrene podrške. Uprkos kontinuiranom povećanju otkupljenih količina, proizvodnja mlijeka po grlu na području općine i dalje je na relativno niskom nivou u odnosu na prosjek većine zemalja Evropske unije, a što je posljedica nepovoljnog pasminskog sastava, odnosno nedostatka selekcijskog rada, nedostatka kvalitetne stočne hrane, neadekvatnih uslova držanja, odnosno tehnološka zastarjelost na farmama, kao i nedovoljna educiranost farmera.

Istraživanja su pokazala da su većina farmi, uz postojeću mliječnost grla, ekonomski neodržive bez sredstava novčane podrške, te da su u našim uslovima tek farme sa 15 i više grla ekonomski održive i profitabilne.

Od izuzetne važnosti za očuvanje i unapređenje animalne, odnosno prije svega govedarske proizvodnje je i stvaranje uslova za obezbjeđenje kvalitetne i jeftine stočne hrane, u čemu značajnu ulogu ima novčana podrška za proizvodnju silažnog kukuruza iz federalnog i kantonalnog budžeta.

Jedan od glavnih razloga niske i neefikasne poljoprivredne proizvodnje, te najveći ograničavajući faktor povećanja njene konkurentnosti je mali posjed, te dislociranost i usitnjenost parcela. Većina poljoprivrednog zemljišta je u vlasništvu vrlo velikog broja malih poljoprivrednih gazdinstava koja nisu u mogućnosti ostvarivati dohodak za primjeren životni standard, te obezbijediti potrebna sredstva za investiranje na gazdinstvu.

U 2017. godini u oblasti biljne proizvodnje došlo je do smanjenja realizovanih novčanih podrški, prije svega u proizvodnji silažnog kukuruza i hljebnih žitarica, a što je posljedica nepovoljnih vremenskih uslova, te nepostojanja zagarantovane otkupne cijene pšenice i nemogućnosti obezbjeđenja repromaterijala i plasmana pšenice preko Direkcije za robne rezerve. Rast proizvodnje zabilježen je kod proizvodnje stočnog ječma i tritikala.

Osnovni problem poljoprivrednog sektora inače u FBiH je niska produktivnost, kako po jedinici proizvodnje, tako i po gazdinstvu. To je posljedica nepostojanja jasne specijalizacije, niske tehničko-tehnološke opremljenosti gazdinstava, slabog nivoa upotrebe inputa, te značajne zavisnosti od vremenskih prilika. Tehničko-tehnološko i marketinško znanje proizvođača je na niskom nivou, što ima negativne posljedice po produktivnost sektora. Posebno je u biljnoj proizvodnji otežan pristup tržištu, pri čemu je jedan od razloga i nepostojanje dovoljnih kapaciteta za skladištenje i doradu, naročito kod voća i povrća.

Ali kao što je već navedeno, zbog nedostataka sredstava u Budžetu Federacije, nisu provedene mjere strukturne politike, kao razvojnih komponenti koje bi omogućile neophodne strukturne promjene u pravcu povećanja tehničko-tehnološke opremljenosti, nivoa znanja i

povećanja dohotka poljoprivrednih gazdinstava, te time nisu učinjeni ni pomaci u povećanju produktivnosti proizvodnje, kao najvećeg problema poljoprivrede.

Takođe je neophodno posebnu pažnju posvetiti mjerama zemljišne politike, koje će omogućiti povećanje nivoa korištenja raspoloživih obradivih površina, povećanje zemljišnih posjeda kojima raspolažu poljoprivredna gazdinstva, zaštitu i unapređenje plodnosti zemljišta, sprečavanje trajnog gubitka poljoprivrednog zemljišta prenamjenom u građevinsko zemljište, te privođenje neobrađenog poljoprivrednog zemljišta poljoprivrednoj proizvodnji.

Provođenje ovih mjera zahtijeva nadogradnju postojećeg pravnog okvira i njegovu dosljednu implementaciju, posebno u dijelu koji reguliše promet, raspolaganje i korištenje poljoprivrednog zemljišta, zatim stvaranje institucionalnog okvira, odnosno uspostavu Agencije za poljoprivredno zemljište, te stvaranja tehničkih pretpostavki, odnosno uspostavu informacionih sistema koji će omogućiti monitoring zemljišta i usklađivanje podataka u zemljišno-knjižnim i katastarskim evidencijama sa stanjem na terenu.

II Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Tuzlanskog Kantona za 2017. godinu (u daljem tekstu: kantonalna podrška)

Novčana podrška u poljoprivredi i ruralnom razvoju planirana Budžetom Tuzlanskog Kantona dodjeljuje se fizičkim i pravnim licima na osnovu Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 8/14 i 2/16, u daljem tekstu: Kantonalni zakon) te na osnovu podzakonskih akata: Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju i Pravilnika o ostvarivanju novčanih podrški po modelima podrške.

Kantonalnim zakonom je osigurana harmonizacija mjera novčanih podrški na kantonalnom i federalnom nivou, te definisane mjere podrške poljoprivrednoj proizvodnji i mjere strukturne politike, koje bi trebale obezbijediti sigurnost i kontinuitet novčanih podrški, sa ciljem stvaranja i poticanja poljoprivredne proizvodnje, poboljšanja životnog standarda poljoprivrednih proizvođača, sa posebnim akcentom na stvaranju povoljnijih uvjeta za rješavanje njihovog radno-pravnog statusa.

Kantonalnim zakonom je propisano da se sredstva za novčane podrške obezbjeđuju u Budžetu Kantona za svaku kalendarsku godinu, kao i iz drugih izvora, te da visina sredstava za novčane podrške iznosi do 3,5 % vrijednosti poreskih prihoda godišnjeg Budžeta Kantona.

Programom novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2017. godini ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 11/17 i 2/18, u daljem tekstu: Kantonalni program) utvrđena je visina sredstava za pojedine modele novčanih podrški, kriteriji za njihovo ostvarenje, sa planom raspodjele sredstava po oblastima i vrstama novčanih podrški.

Kantonalnim programom su obuhvaćene proizvodnje za koje Federalnim programom nije predviđena novčana podrška, kao i proizvodnje za koje su postavljene visoke proizvodne kvote po jedinici proizvodnje na federalnom nivou, a koje su od interesa za razvoj ukupne poljoprivredne proizvodnje na Kantonu.

Kantonalnim programom obuhvaćene su ne samo novčane podrške u sklopu mjera podrške proizvodnji, već i novčane podrške u sklopu mjera strukturne politike, kroz model kapitalnih ulaganja i model ostalih vrsta podrški, kako bi se bar djelimično ublažile posljedice izostavljanja ovih podrški iz Budžeta Federacije, a ovi modeli poticaja imaju veliki značaj u stvaranju uslova za povećanje obima i vrsta proizvodnji kao i zadržavanja stanovništva na selu.

U tabeli br. 2 prikazane su vrste podrški koje su u okviru pojedinih modela poticane u 2017. godini iz Budžeta kantona sa iznosom novčane podrške po jedinici mjere i ukupnim odobrenim iznosom.

Tabela broj 2. Poticaji iz Budžeta Tuzlanskog kantona u 2017.godini

R/b	Vrsta podrški	Jedinica a mjere	KM/ jedinica mjere	Plan podrški	
				Obim proiz. /jedinica mjere	Ukupan iznos / KM
1	2	3	4	5	6
A. MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI					
1. BILJNA PROIZVODNJA					
1.1	Proizvodnja kukuruza	ha	190,00	232,50	44.174,24
1.2	Proizvodnja kornišona za industrijsku preradu	kg	0,05	99.795,80	4.989,79
1.3	Proizvodnja merkantilnog krompira	kg	0,05	32.345,00	1.617,25
1.4	Proizvodnja povrća i jagode u zaštićenom prostoru	m ²	1,00	9.300,00	9.300,00
1.5	Proizvodnja voća	kg	0,06	44.345,00	2.660,70
1.6	Otkup voća za dalju prodaju i izvoz	t	18,00	0,00	0,00
1.7	Proizvodnja gljiva (šampinjoni, bukovače, šitake)	t	28,00	725,87	20.324,47
1.8	Proizvodnja komposta	t	15,00	706,08	10.591,20
1.9	Podizanje nasada jagodičastog voća (malina, kupina, jagoda, borovnica, ribizla i aronija)	ha	3.000,00	8,4	25.200,00
1.10	Podizanje nasada krošnjastog voća (jabuka, kruška i šljiva)	ha	2.500,00	0,00	0,00
1.11	Presadnice povrća i ljekovitog bilja	kom	0,01	0,00	0,00
	UKUPNO BILJNA PROIZVODNJA				118.857,65
2. ANIMALNA PROIZVODNJA					
2.1	Muzne krave u liniji otkupa mlijeka	grlo	50,00	64,00	3.200,00
2.2	Vještačko osjemenjavanje plotkinja	grlo	4,50	2.063,00	9.283,50
2.3	Proizvodnja pilećeg mesa	kljun	0,07	1.758.522,00	123.096,54
2.4	Proizvodnja konzumnih jaja	kljun	0,60	22.470,00	13.482,00
2.5	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	kom	6,00	19,00	114,00
	UKUPNO ANIMALNA PROIZVODNJA				149.176,04
3. REGRESIRANJE KAMATA NA KREDITE NAMIJENJENE ZA OTKUP POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA					
3.1	Regresiranje kamata na kredite namijenjene otkupu poljoprivrednih proizvoda				26.446,85

R/b	Vrsta podrški	Jedinica a mjere	KM/ jedinici mjere	Plan podrški	
				Obim proiz. /jedinica mjere	Ukupan iznos / KM
1	2	3	4	5	6
4. PODRŠKA ORGANIZATORIMA PROIZVODNJE U KOOPERACIJI OTKUPA PROIZVODA IZ KOOPERACIJE I PRODAJA TIH PROIZVODA					
4.1	Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda (kornišon)	kg	0,025	536.741,20	13.418,53
	UKUPNO MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI				307.899,07
B. MODEL KAPITALNIH ULAGANJA					
1.	Nabavka mehanizacije i opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji				74.312,71
2.	Nabavka rasplodne stoke				0,00
3.	Izgradnja sistema protivgradne zaštite				0,00
	UKUPNO MODEL KAPITALNIH ULAGANJA				74.312,71
C. MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI					
1.	Sufinansiranje realizacije projekata od značaja za Kanton				3.000,00
	UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKE				3.000,00
UKUPNO A+B+C					385.211,78

Pravilnicima po modelima podrški propisani su uvjeti koje mora ispunjavati podnositelj zahtjeva za ostvarivanje prava na novčane podrške, potrebna dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev, način isplate novčanih podrški, obaveze koje korisnik mora ispuniti nakon što mu budu isplaćena sredstva i drugo.

Zahtjeve za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju poljoprivredni proizvođači podnose općinskoj službi nadležnoj za poslove poljoprivrede zajedno sa dokumentacijom propisanom Pravilnicima. Općinska služba zaprima, obrađuje, vrši provjeru dokumentacije, donosi rješenja, te sačinjava obračun. Kantonalno ministarstvo vrši provjeru rješenja, te ih dostavlja Ministarstvu finansija na isplatu. Pravno i fizičko lice koje je ostvarilo pravo na novčanu podršku (u daljem tekstu: korisnik) je obavezan dobijenu podršku namjenski koristiti, u suprotnom mu se uskraćuje pravo da konkuriše za sredstva podrške u naredne tri godine.

Novčana podrška za općinu Gračanica u 2017. godini iznosi 385.211,78 KM što je 10,22 % od ukupnog iznosa od 3.766.660,56 KM sredstava izdvojenih u Kantonalnom budžetu i kao i do sada na drugom smjesta, poslije općine Gradačac, po visini odobrene Kantonalne novčane podrške.

U oblasti biljne proizvodnje, u odnosu na prošlu godinu, povećana je proizvodnja komposta i gljiva dok su ostale proizvodnje umanjene ili su ostale iste, prije svega zbog nepovoljnih vremenskih prilika, naročito suše.

U oblasti animalne proizvodnje iznos novčanih podrški je manji u odnosu na prošlu godinu, jer je zbog nedostatka novčanih sredstava smanjena novčana podrška po jedinici mjere.

Znatno su povećana realizirana sredstva podrške za kapitalne investicije u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i prehrambenoj industriji.

Imajući u vidu da Vlada Kantona donosi Program novčanih podrški nakon što Federalno ministarstvo donese Federalni Program novčanih podrški, te da je Federalnim Programom bila planirana novčana podrška za regres kamata na kredite za kapitalna ulaganja u poljoprivredi, Kantonalnim programom u 2017. godini nisu planirana sredstva za realizaciju ove vrste novčane podrške.

U tabeli broj 3. dat je pregled novčane podrške iz Kantona i federacije za općinu Gračanica u periodu od 2008.-2018. godine.

Tabela broj 3. Pregled ukupnih novčanih podrški iz Federacije BiH i Tuzlanskog kantona u periodu 2008.-2018.godina

Godina	Ukupne Kantonalne podrške	K.podrške za općinu Gračanica	Ukupne Federalne podrške za TK	F.podrške za općinu Gračanica	Ukupna ostvarena podrška
2008.	10.216.402,33	1.469.733,21	7.762.387,74	934.058,40	2.403.791,60
2009.	6.441.166,13	849.240,31	7.633.546,65	1.354.117,19	2.203.357,40
2010.	6.995.166,13	952.114,18	8.428.481,45	1.572.939,36	2.525.053,40
2011.	7.992.807,06	945.355,46	8.678.366,48	1.289.309,51	2.234.664,90
2012.	5.230.429,00	881.179,49	10.358.712,93	1.289.309,00	2.170.488,49
2013.	5.500.816,00	786.315,97	9.167.436,53	1.188.710,79	1.975.026,76
2014.	3.748.216,00	405.041,63	13.500.000,00	1.593.546,34	1.998.587,97
2015.	2.833.087,33	373.768,89	12.720.851,80	1.649.605,30	2.023.374,10
2016.	3.361.791,00	408.775,42	13.469.363,84	1.686.141,98	2.094.917,40
2017.	3.766.660,56	385.211,78	13.263.330,79	1.599.849,96	1.985.061,74

III Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta općine za 2017. godinu (u daljem tekstu: općinska podrška)

Općinske podrške dodijeljene su na osnovu Plana i kriterija za raspodjelu sredstava iz Budžeta Općine Gračanica za 2017. godinu- Podrška poljoprivredi. Ovim Planom utvrđena je podrška poljoprivredi u iznosu od 50.000,00 KM.

Raspodjela navedenih sredstava izvršena je na prijedlog Komisije imenovane od strane Općinskog načelnika, na slijedeći način:

- Očuvanje i unapređenje pčelinjeg fonda.....	11.730,00 KM
- Proizvodnja povrća i jagode u plastenicima.....	9.500,00 KM
- Proizvodnja sadnica domaćih autohtonih sorti voća i njihova sadnja na području općine.....	11.000,00 KM
- Podizanje zasada maline.....	2.640,00 KM
- Organizacija stočnog sajma Gračanica-Doboj Istok.....	3.000,00 KM
- Učešće na sajmovima i dr.	12.130,00 KM
U K U P N O.....	50.000,00 KM

Opći uslovi za ostvarivanje novčanih sredstava su da se poljoprivredna proizvodnja obavlja na području općine Gračanica i da su korisnici novčane podrške upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata, a posebni da su ostvarili propisani minimum određene proizvodnje.

Razmatranje prispjelih zahtjeva i praćenje utroška sredstava vršeno je od strane Komisije i Općinskog načelnika, a isplata odobrenih sredstava izvršena je odmah po odobravanju na račun korisnika poticaja.

III Zaključna razmatranja i prijedlog mjera u cilju daljeg unapređenja primarne poljoprivredne proizvodnje i efekata novčane podrške

Analizom podataka o realizaciji novčanih podrški i aktualnom stanju poljoprivredne proizvodnje na području općine evidentni su brojni, godinama nagomilavani problemi i slabosti koji se najviše iskazuju kao:

- nedovoljna veličina zemljišnog posjeda,
- neriješen status poljoprivrednog proizvođača,
- klasična i tržištu neprilagođena proizvodna struktura,
- nesređeni i nerazjašnjeni imovinsko-pravni odnosi,
- niska produktivnost po jedinicama kapaciteta,
- nizak nivo specijalizacije proizvodnje,
- nedovoljna i neadekvatna tehnološka opremljenost,
- nedostatak povoljnih kreditnih sredstava,
- nizak nivo investiranja,
- nedostatak prerađivačkih kapaciteta na području općine i kantona,

Nažalost, ne postoji na teritoriji države, niti na teritoriji Federacije i Kantona banka koja bi se bavila isključivo kreditiranjem poljoprivrede, niti se iz federalnog i kantonalnog budžeta izdvajaju sredstva koja bi omogućila realizaciju neophodnih strukturnih promjena.

Poljoprivrednici su prinuđeni da uzimaju kredite od komercijalnih banaka i mikrokreditnih organizacija pod nepovoljnim uslovima, sa visokom kamatnom stopom i kratkim rokovima otplate, te su ulaganja u povećanje tehnološke opremljenosti minimalna, iako se kroz regres kamata na kredite za kapitalna ulaganja u poljoprivredi i ruralnom razvoju i preradi poljoprivrednih proizvoda i kredite namjenjene za otkup poljoprivrednih proizvoda pokušava ublažiti nedostatak povoljnih kreditnih sredstava.

U skladu sa naprijed izloženim, u narednom periodu radi daljeg unapređenja poljoprivredne proizvodnje i efekata novčane podrške treba poduzeti sljedeće mjere:

- nastaviti sa izgradnjom sistema direktnih novčanih podrški iz Općinskog budžeta, ali uz značajno povećanje ulaganja u razvojne komponente, iskazane u podrškama investicijskim projektima i ruralnom razvoju,
- daljnjim razvojem sistema podrški u poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju preferirati robne proizvođače, odnosno one proizvođače koji značajnije proizvode i plasiraju svoje proizvode na tržište i kojima je to osnovna djelatnost,
- poticati razvoj prerađivačkih kapaciteta na općini,
- provoditi kontinuiranu edukaciju poljoprivrednih proizvođača, kako u pogledu primjene savremene tehnologije u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, tako i u oblasti zakonske regulative, koja reguliše oblast novčanih podrški, kako bi korisnici blagovremeno, sa propisanom dokumentacijom mogli aplicirati za određene vrste podrški. Ovo je naročito bitno u oblasti investicijskih projekta i ruralnog razvoja, s obzirom da nam i legislativa EU iz oblasti poljoprivrede u narednom periodu nameće sve veća ulaganja u ove oblasti,